

HC 6, 11-10-2017, Jeugdrecht (strafrecht)

Vandaag beginnen we met een paar nieuwsberichten. Ernstige delicten die gepleegd zijn door minderjarigen. In de voorgaande jaren is het voorbeeld genoemd; **de Grensrechters-zaak uit 2012**¹:

Op het voetbalveld liepen de zaken uit de hand en jongens beginnen de grensrechter te schoppen waardoor de grensrechter vervolgens komt te overlijden aan zijn verwondingen. Dan worden er zes minderjarige jongens aangehouden in de leeftijd van 15 en 17 jaar en één volwassene (een vader) wordt aangehouden. En dan leest men in de krant: *“Donderdag bepaalt de rechter commissaris of het voorarrest wordt verlengd”*. En in dit voorbeeld een jaar later, wat het Hof in hoger beroep heeft gedaan: *‘In de grensrechterzaak blijven de deuren nu dicht’*. Dat wil zeggen dat ze kennelijk eerst open waren tijdens de behandeling in de rechtbank. En nu komt de uitspraak van het gerechtshof Arnhem in december 2013: *“de straffen blijven gelijk”*. De rechtbank bestaat uit een combinatie van rechters. In dit geval een meervoudige kamer met de aanwezigheid van een kinderrechter. De opgelegde straffen in de grensrechter zaak waren voor de 15 jarigen (voor medeplegen doodslag): 12 maanden jeugddetentie waarvan 2 jaar voorwaardelijk met een proeftijd van 2 jaar met bijzondere voorwaarde ‘toezicht’ (77aa Sr). De straf werd ook dadelijk uitvoerbaar verklaard, dat is een mooie bijzonderheid. Als je in hoger beroep gaat of in cassatie dan schort dat de tenuitvoerlegging niet op. De vier 16 jarige verdachten zijn ook veroordeeld voor het medeplegen van doodslag en kregen 24 maanden jeugddetentie waarvan 6 maanden voorwaardelijk. En aan allen is toegewezen de vordering van de benadeelde partij á € 40.000,00 in totaal. Dus ze merken dit wel, naast de opsluitende sanctie. De 17 jarige was alleen openlijk geweld ten laste gelegd. Deze werd veroordeeld tot 12 maanden jeugddetentie waarvan 2 maanden voorwaardelijk, met een reclasseringstoezicht. (art. 77aa Sr) De volwassene die wel mee deed aan het medeplegen van doodslag kreeg 6 jaar gevangenisstraf. Daar zie je goed het verschil in strafsancties voor jeugdigen en die voor volwassenen.

Wat kun je je nu afvragen; welke regeling is nu van toepassing op jeugdigen? Of; Hoelang kan de voorlopige hechtenis duren? Of: mogen ouders op het politiebureau komen bij hun kind, of mag daar een advocaat bij? Of; mag er een vertrouwenspersoon bij het verhoor aanwezig zijn? En welke regels gelden er precies voor de kinderrechtzittingen? Dat zijn de vragen waar we vandaag op terugkomen.

Bijzondere procesrechtelijke regels

Ze hebben allemaal betrekking op het procesrecht. We gaan het dus hebben over het strafproces voor de minderjarige en voor adolescenten aan de hand van deze vragen: Aanhouding, verhoor, voorlopige hechtenis, zitting, rol ouders, rol raadsman en het adolescenten traject.

Eerst even iets over de positie van het kind (net als voorgaande keren) en de leeftijdsgrens. Het kind is onbekwaam en kan niet handelen naar het ‘oordeel des ondersheids’. Het kind is wel een rechtssubject en heeft volledige rechten en plichten en mag zijn mond dus ook zeker open trekken. Maar de leeftijd is wel reden om de regels een beetje aan te passen. Dat is om het kind te beschermen. Dit kan bijvoorbeeld door de zitting achter gesloten deuren te behandelen en door het op te voeden. Dit kan door de ouders uit te nodigen op de zitting. De grens van die bijzondere regels ligt bij 18 jaar ten tijde van het begaan van het delict. Zodra het kind tijdens het plegen van het delict 18 is dan gelden die bijzondere regels dus niet. Dat geldt ook voor het adolescentenstrafrecht, maar wel met een paar uitzonderingen. Daar komen we nog op terug.

¹ ECLI:NL:PHR:2015:139

Ook jongvolwassenen hebben wel bijzondere bescherming nodig. Want ze zijn nou eenmaal niet allemaal even helder in het hoofd. Ze kunnen aan stoornissen lijden, of nog niet helemaal uit ontwikkeld. Het voorbeeld van Julien C.

Arrest Julien C.²: Julien C. is een wat ouder verhaal al maar wellicht nog bekend. Een jongetje op de basisschool heeft zijn werkje af. Het is sinterklaastijd. En hij mag even naar het andere klaslokaal waar hij dan alleen is. Hij wordt daar neergestoken door Julien C. Waarom? Omdat Julien op dat moment denkt te maken te hebben met zijn stief-broertje. Tenminste, het kan ook zijn geweest dat hem op dat moment niets kon schelen, maar hij stak dat jongetje neer. Zijn stief-broertje was op dat moment nog bij de juf. Dit jongetje werd dus zomaar slachtoffer van dit delict. Een onbegrijpelijk en een afgrijselijk misdrijf. Julien C. was niet de makkelijkste om aan de praat te krijgen. De jongen maakte geen contact. Volgens een oud rapport had hij een ‘niet-uitgerijpte persoonlijkheid’. Hij heeft geen enkel inzicht in zijn eigen problematiek. Hij wil daar over ook geen inzicht geven aan de rechter en hij ontkent bijvoorbeeld zijn aanwezigheid op het plaats delict (in die school). Maar doet tevens een beroep op psychische overmacht dat hij daar moest zijn. Dat moet de rechter ook aan het denken zetten. Met wat voor persoon heeft hij te maken, wie heeft hij eigenlijk voor zich? Hij wilde ook absoluut zichzelf verdedigen. Hij wilde geen advocaat. Hij verzocht om vrijspraak. De rechter deed dat niet, hij legde een levenslange gevangenisstraf op. Want als de rechter ook niet weet wat hij moet doen met deze gevaarlijk en gestoorde man (ondanks het ontbreken van een recent rapport) dan grijp je in zo'n geval maar direct naar het zwaarste middel. Dan komt hij in ieder geval niet vrij. Dat is heel goed te begrijpen. Maar is dat een redelijke uitkomst gelet op de persoonlijkheid van de verdachte? Dan zegt de HR: er is een procesregel geschonden, hij heeft zich niet laten bijstaan door een advocaat maar het is absoluut duidelijk aan deze zaak dat de man niet ondubbelzinnig afstand heeft gedaan van zijn rechtsbijstand. Want hij kon echt helemaal niet begrijpen. Wat is er dan allemaal voorgevallen? Lees die zaak zelf maar even terug.

De HR grijpt in op basis van deze artikelen: jonger dan 16 jaar art. 503 Sv (de raadsman heeft de beslissingen) en voor verdachten van 18 jaar e.o. met geestelijke stoornis in 509a jo. 509d lid 3 (deze krijgen een raadsman toegevoegd). In dergelijke gevallen als in Julien C., dus met een geestelijke stoornis; in die gevallen is er geen plaats voor afstand van rechtelijke bijstand. Dus de zaak wordt vernietigd en wordt terugverwezen naar het Hof in Arnhem. Ondanks dat de man zich nog steeds niet wil laten onderzoeken komt het Hof Arnhem nog steeds tot een vervolging. Ze leggen TBS op. Toch kwam de zaak bij het Europees Hof; omdat Julien C. stelde dat de rechter hem geen TBS op kon leggen omdat er geen deskundigenonderzoek bestond. Maar Het hof had werkelijk alles wat er in het dossier was onderzocht om dit te gebruiken, oudere rapporten, gang van zaken tijdens de zittingen om maar aan te tonen dat deze man gestoord is. Het Europees Hof van de Rechten van de mens vond dat een juiste motivering. De rechter kan dus TBS opleggen, mits goed gemotiveerd, bij een weigerende observandus.

De berechting van Julien C. vindt plaats vóór 2014. Hij was destijds 22 jaar. Nu zou hij onder het adolescenten strafrecht hebben kunnen vallen (art. 77c). Of de rechter dat gedaan zou hebben is een tweede.

De leeftijdsgrenzen

Welke leeftijdsgrenzen hebben we; daarbij moet je steeds uit elkaar houden (1) het moment van het delict en (2) het moment van de zitting. Op het moment van het delict als je dan jonger bent dan 12 dan geldt dat er geen vervolging plaats vindt. En wanneer je jonger bent dan 18 dan geldt dat er

² ECLI:NL:HR:2009:BI2315

bijzondere regels zijn met betrekking tot de rol van de raadsman en de rol van de ouders. En als je jonger bent dan 16 (art. 503 Sr) dan kan de raadsman in de plaats van de jeugdige voor hem beslissingen nemen zoals het instellen van hoger beroep. Ben je op het moment van de zitting 18, dan is er geen plicht tot verschijnen; tenzij er adolescentenrecht wordt toegepast zijn ouders niet verplicht te komen. Maar in praktijk worden ze nog wel opgeroepen. Want er wordt waarde aangehecht om ouders er bij te laten.

12-minners

12-minners worden dus niet vervolgd. Maar wat doen we dan met 12-minners die strafbare feiten plegen? Je kan OTS toepassen en/of onderzoek vragen van de Raad. Dan zit je helemaal in het traject van de jeugdbeschermingsmaatregelen. Er is een tijdlang een Stop-reactie geweest, maar dat is afgeschaft per 2010. Een 12-Minner mag niet vervolgt worden, maar mag wel opgespoord worden! Daar zijn oefenvragen over gemaakt en die worden aangeraden om te bestuderen. Bijvoorbeeld wanneer men kan aanhouden en wanneer iemand verhoord kan worden en iemand op het politiebureau zit. Verder heb je bijvoorbeeld dat je wat tegen de ouders kan doen. De burgemeester kan een bevel uitvaardigen, dat staat in de gemeente wet; dat het kind alleen maar op straat mag tot 20:00 uur. Die kinderbeschermingsmaatregelen kunnen ook, maar dat is best ingrijpend. Je gaat immers een kind wat een keertje katte kwaad heeft uitgehaald niet direct een week onder toezicht stellen. Dat is best een vergaande maatregel lettende op art. 8 EVRM. Het kan immers ook contraproductief werken.

12+ en de vrijheidsbenemende dwangmiddelen.

De vrijheidsbenemende dwangmiddelen. Wat komt er na aanhouden?

1. De in verzekeringstelling.
2. voorlopige hechtenis
 - bewaring
 - gevangenhouding/gevangenneming

Ophouden voor onderzoek is niet apart genoemd maar zit er dus ook nog tussen. Ophouden voor onderzoek duurt 6 tot maximaal 9 uur. De tijd tussen middernacht en 09:00 's ochtends wordt niet meegeteld. In verzekeringstelling is maximaal 6 dagen. De bewaring is maximaal 14 dagen en wordt bevolen door de kinderrechter. Gevangenhouden wordt bevolen door de raadkamer van de rechtbank, waarin een kinderrechter zit; die niet gelijktijdig de rechtercommissaris mag zijn. Die gevangenhouding mag maximaal 90 dagen duren en mag ook direct zo worden opgelegd. Maar alleen als het kind wordt gehoord. Anders maar 30 dagen maximaal. En die termijn mag maximaal twee keer worden verlengd. Omdat het jeugdigen zijn, wordt er ter bescherming niet veel mededelingen over jeugdigen gedaan. De maximale duur van het voorarrest is nooit langer dan de maximaal mogelijke detentie (art. 67a Sv). Je mag nooit iemand langer in voorlopige hechtenis houden als zijn straf vermoedelijk zal zijn. Er wordt naar art. 390 Sv gewezen. Er staat in het derde lid: *degene wiens vrijheid is ontnomen kan bezoek krijgen van zijn ouders*. Wanneer is nu je vrijheid ontnomen? Als je op het politiebureau zit? Maar is het vanaf het ophouden voor verhoor of vanaf aanhouding? Vanaf aanhouding mag je niet meer weglopen en dus ben je van je vrijheid benomen. Dat is ook het grote verschil met staande houden. Dat je iemand een hand op de schouder legt en wat wil vragen. Dan kan diegene weglopen maar is er een verdenking en je loopt weg dan kan hij worden aangehouden. Dan wordt je vrijheid benomen en wordt je in de politieauto gezet. Dan wordt je naar het bureau gebracht. Dan mag je dus niet weg. Het kan zo zijn dat je een eindje moet rijden voordat je bij het politiebureau bent, misschien wel 2 uur. Dus dan ben je al 2 uur van je vrijheid benomen. Maar de aanhouding begint pas bij het ophouden van verhoor. Besef dat goed! Dan mogen je ouders bijvoorbeeld direct op bezoek komen.

Horen van de verdachte

De verdachte is degene tegen wie een redelijk vermoeden van schuld bestaat dat diegene een strafbaar feit heeft begaan. Die verdachte heeft altijd recht op een gekozen raadsman en er moet altijd een cautie worden gegeven. Cautie is dat je niet tot antwoorden bent verplicht. Zou een jeugdige dat begrijpen? Sinds 2008 zijn we door het Europees Hof van de rechten van de mens dat minderjarige recht hebben op bijstand bij het verhoor. Zowel verhoorbijstand als consultatie bijstand. Consultatiebijstand vóórafgaand aan het verhoor. De raadsman kan dan allerlei zaken adviseren. Verhoorbijstand; de raadsman zit dan bij het verhoor. Daar zijn allemaal protocollen voor gemaakt, wat de raadsman wel of niet mag zeggen. Maar hij mag bijvoorbeeld wel om een Time-Out vragen.

Sinds 1 maart 2017 is er een wettelijke regeling gegeven. Maar daarnaast geldt ook (en dat is bijzonder voor jeugdigen) de rechtspraak van de hoge raad. de consultatiebijstand is geregeld in art. 28c Sv, en dat de jeugdige er geen afstand van kan doen; art. 489 Sv. (Dat artikel moet er echt in staan! Anders heb je een oud wetboek.) De verhoorbijstand staat in art. 28d. Daarvan kan de jeugdige wel afstand doen, maar zijn ouders kunnen dat overrulen. Deze kunnen zeggen dat de advocaat er gewoon bij moet zijn. Er staat namelijk (art. 489 lid 2): “op verzoek van de verdachte of diens ouders of voogd”.

Dat is de wettelijke regeling. De toevoeging van de Hoge Raad: in 2009 voor aangehouden jeugdige verdachten geldt dat zij ook recht hebben op bijstand door een raadsman of een andere vertrouwenspersoon tijdens het verhoor. Dus ze mogen zich laten bijstaan door een vertrouwenspersoon. Dat staat niet in art. 489 lid 2. Dat staat in een aparte richtlijn van het OM. Jeugdige hebben dus recht op consultatiebijstand en op verhoorbijstand en op bijstand van een vertrouwenspersoon bij het verhoor. Ouders kunnen wel de wens van hun kind overrulen dat er een raadsman bij het verhoor is. Maar niet als het kind de ouders er niet bij wil hebben. De ouders kunnen niet eisen dat ze dus bij het verhoor willen zijn als het kind dat niet wil. Dan is dus wel de advocaat er bij!

Dan heb je de eis van de ondubbelzinnige afstand (zoals we zagen in de zaak van Julien C.) en de invoering in ons wetboek van de ‘kwetsbare verdachte’. De rechter vindt dat je steeds elke zaak individueel moet bekijken. Er is dus een individuele toets nodig om te beoordelen of de afstand echt ondubbelzinnig is. (zie Julien C.) De rechters passen dit toe. In een ander voorbeeld was er sprake van een lichtzwakzinnige 8 jarige jongen, die had afstand gedaan. Maar het Hof zij dat bleek dat de jongen wist waar het over ging. Noodzakelijk is de enigerlei blijk bestaat dat de verdachte wist van welk recht hij afstand deed en welke gevolgen daar aan verbonden zijn. HR: daarvan moet al blijken bij het proces-verbaal.

Vanaf 2017 geldt dat de aangehouden, kwetsbare verdachte (geen jeugdige maar wel jeugdrecht mogelijk), die krijgt altijd bijstand van een raadsman. Hij kan ook geen afstand doen van consultatiebijstand. Dat geldt voor alle aangehouden kwetsbare verdachten én voor alle verdachten die van een ernstig misdrijf worden verdacht. Dus op basis van die regel zou Julien c. in ieder geval consultatiebijstand hebben gehad. Die vergelijking is niet helemaal gelijk, want het ging om een zaak bij het Hof waar hij afstand had gedaan van zijn recht. Maar dit gaat om bijstand op het politiebureau. Maar het zit er vanaf het begin dus al in dat de afstand ondubbelzinnig moet zijn en er zijn dus nu extra regels vastgelegd voor de kwetsbare verdachte. Nog niet op de zitting, maar dan geldt de uitspraak van de HR van Julien C.

Belang onderscheid aanhouden of ontboden van verdachte

De vraag is dan; geldt dit dan alleen voor de aangehouden verdachte? Want stel dat een verdachte niet wordt aangehouden, maar hij krijg een oproepje of hij naar het bureau wil komen. In het gegeven voorbeeld werd er een briefje gegeven met het verzoek om op het bureau te komen, maar het bleek te gaan om een zedendelict, de jongen was ook verstandelijk beperkt en was niet eerder met justitie in aanraking geweest. Hij was ontboden. En dus niet aangehouden! Dus strikt genomen, ben je dan in je vrijheid beperkt of ontnomen? Nee je bent gewoon vrij! Je kunt naar de politie toegaan of niet gaan. Als je wordt ontboden is het wel handig om te vragen of er sprake is van aanhouding of niet. In dit

geval is er dus een verhoor afgenomen maar zijn de regels voor bijstand niet in acht genomen. Dat is niet netjes. Maar wat zegt de wet? In art. 489 Sv: de verdachte kan geen afstand doen van het in artikel 28c bedoelde onderhoud met de raadsman voorafgaand aan het verhoor. Daar staat dus niet “aangehouden” verdachte. De verdachte kan geen afstand doen. Maar er wordt wel verwezen naar het in artikel 28c bedoelde verhoor. Dat is het verhoor met de aangehouden verdachte. Dus in de wet gaat het alleen over de aangehouden verdachte. Maar de rechter verbind er toch gevolgen aan als de wettelijke regel niet van toepassing is maar het toch gaat om een kwetsbaarpersoon. Iemand die niet weet waarvoor je naar het bureau komt en ook niet eerder op een politiebureau is geweest. En voor wie de zaak grote consequentie kan hebben; het gaat immers om een zedendelict. Daar kom je je leven niet meer vanaf. (terugkijktermijn voor VOG is er niet) Dan staat er dus veel op het spel. Een zedendelict hebt je al gauw! Ook een afgedwongen tongzoen bijvoorbeeld is een zedendelict. Dus hier vond de rechter het bewijs buiten beschouwing moest worden gelaten en als het bewijs buiten beschouwing moet worden gelaten dan betekent dat vrijspraak. Of niet? Wat is daarvan het gevolg als het bewijs wordt uitgesloten? Het gevolg hangt wel af wat er nog meer voor bewijs is. Denk aan een verklaring van een getuige, of van de verdachte op de zitting, technisch bewijs. Bewijsuitsluiting in dit geval hoeft helemaal niet tot vrijspraak te leiden maar kán er wel toe leiden als dat het enige bewijs is.

Als de regel voor consultatiebijstand niet wordt nageleefd zal het minder gevolg moeten hebben dan het niet naleven dan verhoorbijstand. In de praktijk kan de advocaat niet veel doen bij de verhoorbijstand. Maar wel bij de consultatiebijstand. Dat is het verschil.

Betrouwbaar bewijs is het doel.

Wat zouden nu de effecten kunnen zijn van die Salduz rechtspraak? Dus dat je bijgestaan moet worden op het politiebureau. En dat je daar ook geen afstand van kan doen. Wat is dan het praktische gevolg? Door het overleg zou hij beter een afweging kunnen maken, wat zeg je wel en wat zeg niet? Zou het verhoor nog wel effectief genoeg zijn? Maar het gevolg is dat je wel eens minder Halt-afdoeningen kan krijgen. Jongeren komen langer op het politiebureau te zitten door dat overleg. En omdat ze wellicht niet meteen bekennen (vereist voor Halt) krijg je daardoor meer zaken. De advocaat kan goed werk verrichten en stimuleren op een bekentenis zodat er waarschijnlijk alsnog een halt-afdoening komt. Er zijn ook slechte advocaten die stelselmatig zeggen: hou je mond. Dat kan m.b.t. de haltafdoeningen een slecht advies zijn. Daarnaast zijn er dan langere wachttijden en hogere kosten i.v.m. de advocaat. Waar dient het allemaal voor die bijstand? Het doel is natuurlijk de betrouwbaarheid van het bewijs. Dat je niet een verklaring krijgt die gestuurd zijn door de politie! Druk draagt niet persé bij aan betrouwbaarheid van bewijs, dat is ook gebleken uit recentelijk onderzoek. Waarom die bijstand: bijdragen aan de betrouwbaarheid.

Voorlopige hechtenis.

We zijn het verhoor voorbij. Die voorlopige hechtenis kan 1 keer 90 of drie keer 30 dagen duren. De Rechter Commissaris begint met de bewaring. Die beslist daarover en die beslist ook wáár de jeugdige wordt ondergebracht. De jeugdige kan worden ondergebracht in een jeugdinrichting (gesloten). Voor het gebied Groningen zit de inrichting in Venhuizen. Waar nog meer? Op het politiebureau kan een jeugdige wel tijdelijk zitten maar zeker niet te lang! Vanuit de beschermings- en opvoedingsgedachte? Denk aan een pleeggezin maar ook thuis! Onder toezicht van zijn ouders. Dat gaat dan meestal op basis van een voorwaarde. Maar de R.C. kan een plaats aanwijzen waar de bewaring plaats vind, elke plaats is mogelijk.

Ander voorbeeld: Melvin uit Weesp. Een jongetje rond de 13 á 14 jaar. Het was in de tijd dat er met Antrax werd gerotzoooid. Er werden brieven met antrax verstuurd. En hij had ook een brief naar zijn school gestuurd met gewoon poeder er in. Nou de hele school op stelden omdat het zo aan de orde van

de dag was en het natuurlijk heel gevaarlijk spul was. Maar het was een grap van Melvin. Hij werd opgesloten op het politiebureau maar mocht uiteindelijk thuis zijn bewaring ondergaan. Hij moest thuis zitten. Dat kan natuurlijk alleen als die ouders echt akkoord gaan. Je hebt uiteraard recht op een uur luchten per dag. Maar hoe het daadwerkelijk in de praktijk aan toe gaat is niet helemaal duidelijk. Als er sprake is van een bewaring (niet een geschorste!) dan moet het afgetrokken worden van de tijd in voorarrest. Daarom moet het ook wel een beetje aangekleed zijn, echt thuis zitten, iPad inleveren etc. dat soort dingen. Die R.C. moet altijd onderzoeken of die bewaring kan worden geschorst. En hij heeft een heel groot keuzepallet aan voorwaarden (zie art. 27 van het Besluit ten uitvoerlegging Jeugdstraffen) waarop hij kan schorsen. Je moet je houden aan de voorwaarden van de rechter tijdens die bewaring, je moet met alles instemmen! Anders kan het niet. aanvaarden van intensieve begeleiding, volgen van een leerproject. Het is wel wat op het randje, we zitten immers in de voorlopige hechtenis en we zijn nog niet aan een veroordeling toe. Je bent bezig met een verdacht, die hoeft het misschien niet te hebben gedaan en dan verplicht je diegene toch tot een leerproject.

Of op een bepaald tijdstip of een bepaalde periode op een locatie aanwezig zijn of je op bepaalde tijdstippen kan melden bij bepaalde instanties. Een verbod om contact te hebben met bepaalde personen, of een verbod je ergens op te houden of te bevinden of het gebruik van alcohol of andere middelen. Of ander gedrag. Dus hij mag bijna alles als die voorwaarden zo leest. Mag je nou ook als schorsingsvoorwaarde (bijzondere voorwaarde) voor de voorlopige hechtenis zeggen: ga de schade maar repareren die je hebt aangericht met die vernieling, anders schors ik het niet? Maar dan kom je in de strafsfeer, dat mag niet! De voorwaarde mag geen straf zijn. Daarom zit je met 20 uur leerproject; dat zit al op het randje. Het mag uiteindelijk niet de functie van straf hebben want je bent nog eenmaal niet veroordeeld. Verder geldt voor de schorsing dat er geen schadevergoeding kan worden opgelegd, geen verplichtingen met een straffend karakter. Maar wel een agressie-regulatietraining. Dat zal vaak in het kader van een leerproject zijn.

Er moet altijd instemming zijn, dat staat in art. 27 Besl. Tenuitvoerlegging. En dat moet blijken uit een ondertekende verklaring. Als het in het kader van een schorsing gebeurd kun je het niet aftrekken van de straf. Als het niet geschorst is, wel. De grens is heel erg dun.

Dagvaarding

Zie ook de richtlijn en Kader (nestor) die vorige week ook al is genoemd. Daarin staat dat er een doorlooptijd moet zijn van het proces-verbaal naar de zitting van maximaal 180 dagen. Dus 6 maanden. De rechter heeft daar wel eens van gezegd dat wanneer dat overschreden wordt dat het OM niet-ontvankelijk wordt verklaard. Maar de HR zegt dat daar geen beroep op kan worden gedaan in de zin van art. 79RO. De HR vindt 16 maanden een uiterlijke doorlooptijd. Dus niet 6 maar 16. Wat is nu het gevolg van een forse overschrijding van die 16 maanden voor een jeugdige? Je bent ruim een jaar ouder geworden. Bijv. van 15 naar 16. Of 17 naar 18. Wat is dan het gevolg? Wat kán het gevolg zijn. Het kan immers beste gevolgen hebben wanneer je pas na hele lange tijd pas een dagvaarding krijgt. Wat zou een rechter dan kunnen doen? Niet-ontvankelijk verklaring? Denk ook aan strafvermindering! De HR gaat voor de strafvermindering! Niet-ontvankelijk is niet geoorloofd. Er moet sprake zijn van grove overschrijding van 16 maanden. Zie het arrest ***dadeloosheid van het OM***.³ Ook als er sprake is van een grove overschrijding van die 16 maanden, wat echt het maximum is. Dan mag je het OM niet-ontvankelijk verklaren. Dat is onder meer van belang voor de slachtoffers. Daar kun je misschien wel iets bij voorstellen. Je kan op een andere manier rekening houden met die grote overschrijding door strafvermindering of toepassing van 9a. Wat is het voordeel voor de slachtoffers dan? Dan komt er een veroordeling, en dan kun je dus een schadevergoedingsmaatregel opleggen. En het slachtoffer kan zich voegen in het proces als

³ ECLI:NL:HR:2015:2465

benadeelde partij. Anders moet het slachtoffer zich maar zien te redden bij de burgerlijke rechter. Maar prettig is het niet als je na 2 jaar pas een dagvaarding krijgt.

De verdachte kan ook (als hij een goede advocaat heeft) dat hij een verzoek kan doen op art. 36 Sv. Dat is verzoek om een verklaring 'einde zaak'. Dus dat het echt eindigt. Maar daarmee kun je ook slapende honden wakker maken. Verklaring einde zaak is geen veroordeling dus niet van invloed op het VOG. Art. 9aSr is wel een veroordeling.

Bevoegde rechter

Voor een overtreding (net als in het volwassenenstrafrecht) is de kantonrechter bevoegd. Bijvoorbeeld (een veel voorkomende overtreding) een overtreding van de leerplichtwet. Dus wanneer het kind niet naar school gaat, te vaak verzuimd, de school doet aangifte en het kind komt bij de leerplichtambtenaar terecht. Deze is tevens opsporingsambtenaar, hij doet aangifte en dan komt het bij de kantonrechter terecht. Maar meestal is er meer aan de hand met zo'n kind. Meestal haalt een kind kattenkwaad uit als hij niet naar school gaat. Zoals fietsendiefstal, inbraken, vernielingen. etc. dat zijn misdrijven en die kunnen dan gelijk bij de kinderrechter worden aangebracht. De meeste zaken zal je ook zien dat er sprake is van een combinatie van overtreding van de leerplichtwet en het plegen van vandalisme of diefstal o.i.d. Die mogen dus tegelijkertijd worden behandeld.

Wie is de kinderrechter? Dat is een term uit de rechtelijke organisatie: "degene die zitting heeft in de enkelvoudige kamer voor kinderkzaken". Het is niet een specialisatie, maar gewoon een rechter met veel praktijk ervaring en interesse in het jeugdrecht. Hij behandelt dus de zaken voor jongeren onder de 18 en alleen als er een straf zal worden geëist van minder dan 6 maanden jeugddetentie en geen pijn! De grens ligt dus bij de Pij. Wil de OvJ meer dan 6 maanden jeugddetentie vragen dan moet hij bij de meervoudige kamer zijn en dan neemt de kinderrechter deel aan dat verzoek. Gewoon drie rechters dan waarvan 1 kinderrechter is.

GBM

De gedrag beïnvloedende maatregel. De wetgever heeft er niet zo goed aan gedacht toen hij die maatregel invoerde om daar ook de rechtsmacht regeling op aan te passen. Dus je zit bij de GBM dat de rechter een vervangende jeugddetentie daar aan moet verbinden van minimaal 1 maand. Die GBM is minimaal 6 maanden en die vervangende jeugddetentie minimaal 1 maand. Daarover is rechtspraak ontstaan dat de rechter niet een GBM op legt als daar meer dan 6 maanden jeugddetentie aan hangen. Dus niet meer dan 6 maanden vervangende jeugddetentie. Maar 6 is best wel ruim. Als je als kinderrechter 6 maanden jeugddetentie kan opleggen dan kan je dus zware zaken behandelen. Dat was ook te zien in die Grensrechter zaak.

Nieuw is dat de kinderrechter nu ook bevoegd is gemaakt om de delicten te berechten die gepleegd zijn ná het 18^e levensjaar, als die worden gevoegd bij delicten gepleegd vóór het 18^e levensjaar. Je kan dan in een keer worden berecht. Je krijgt dan ook maar 1 straf.

Jeugdstraf(proces)recht of volwassenenstraf(proces)recht

De vraag is dan even welke regels van toepassing zijn op het procesrecht, op de zitting. Is dat het jeugdprocesrecht of het volwassenenprocesrecht.

Dus je hebt dan een 18 jarige voor je die op zijn 17^e een aantal delicten heeft gepleegd maar ook op zijn 18^e. Ben je dan kinderrechter in een jeugdproces of ben je dan kinderrechter met toepassing van volwassenenstrafprocesrecht? Jeugdrecht! Dus: Strafrecht blijft dan de hoofdregel en Jeugdstrafproces wordt gevolgd. Je krijgt volwassenen strafrecht en jeugdstrafprocesrecht. Alsof het kind dus voor alle feiten onder de 18 was ten tijde van het delict. Maar voor de feiten die je hebt gepleegd op je 18^e daarop is in beginsel dus gewoon het volwassenen strafrecht van toepassing.

Volwassenenstraf is dus de hoofdregel. Maar de sub regel: art. 77c Sr. is dat je jeugdstrafrecht kan toepassen (gelet op de persoonlijkheid van dader en de omstandigheden etc.). En de jeugdige die je dan voor je hebt heeft dus ook een delict gepleegd toen hij 18 was. Daarvan kun je zeggen: volwassenstrafrecht is hoofdregel. En dan pak je de jeugdzaken erbij onder 77b Sr. Want 77b Sr. geldt voor 16 en 17 jarigen op wie volwassenenstrafrecht wordt toegepast. Die rechter kan dus zelf kiezen voor (77b en 77c Sr.) Je kunt twee kanten op. Er wordt maar 1 straf opgelegd en de kinderrechter moet dus wel kiezen: past hij art. 77c toe? (Jeugdstrafrecht) of gewoon volwassenenstrafrecht en toepassing van 77b Sr. Eigenlijk kan de rechter het zelf weten voor wat betreft het strafrecht. Het procesrecht is en blijft jeugd!

De zitting

Jeugdige moet verschijnen, als hij niet komt opdagen dan wordt er een bevel medebrenging gelast. Zijn ouders moeten ook verschijnen. Het gaat dus om de jeugdige die nog geen 18 was toen hij het delict pleegde. Beide ouders moeten volgens de wet komen. En dat is best onhandig omdat er vaak nog meer kinderen thuis zijn, vaak komt er dus maar één ouder. Maar het staat zo niet in de wet. Die ouders worden alleen uitgenodigd als het kind nog géén 18 jaar is op het moment van de zitting. De zitting is besloten (grensrechterzaak). In de Grensrechterzaak was in beginsel gekozen voor behandeling met open deuren, dat had waarschijnlijk te maken met de grote aandacht en bekendheid van de zaak. Dat was heel bijzonder, het Hof vond ook dat het gesloten deuren moesten zijn.

De Hoofdregel is dan ook; gesloten deuren, tenzij er andere hele grote belangen op het spel staan. En als per ongeluk de deuren niet worden gesloten (wat ook wel eens gebeurd) dan leidt dat niet tot nietigheid. (lees. Art. 495 lid 2 Sv) Zie ook het arrest **Grensgeval**.⁴

Niet alles mag achter gesloten deuren. Wat mag persé niet? De uitspraak! Dat is al regel van procesrecht zo oud als het strafrecht is. we moeten namelijk kennis kunnen nemen van wat de rechter aan het doen is.

bij de verhoor bijstand staat dat het kind niet hoeft te gedogen dat zijn ouders bij het verhoor zitten. Dat staat hier niet! Maar het valt te verdedigen dat de rechter hier op dezelfde manier mee omgaat. Dus als het kind op de zitting zegt dat hij niets wil zeggen in het bijzijn van zijn ouders, dat dan de kinderrechter zegt dat zijn ouders even de zaal moeten verlaten. Zou kunnen!

In de zaak van de jongen uit Katwijk zal een voogd meekomen. Hij heeft immers geen ouders meer. Nabestaanden mogen wel op de zitting verschijnen. In deze zaak hebben de broers/zussen wel de mogelijkheid om te komen.

⁴ ECLI:NL:PHR:2004:AO8370